

Dorpsstraat 7
2712 AB Zoetermeer

port betaald
Zoetermeer

't Seghen Waert

jaargang 19 aflevering 2

april 2000

verenigingsblad van het Historisch Genootschap
Oud Soetermeer

Historisch Genootschap Oud Soetermeer

Bestuur

dhr. E.H. Oskam, voorzitter

Juweellaan 175, 2719 SB Zoetermeer

tel. (079) 361 65 38

mevr. A.H. van der Spek, secretaris

1e Stationsstraat 37, 2712 HB Zoetermeer

aleid@worldonline.nl

tel. (079) 316 21 42

dhr. H.B. Huurman, penningmeester

Edelsteensingel 172, 2719 RC Zoetermeer

tel./fax (079) 362 17 30

dhr. B.F. Tuinstra (A.W.Z.)

dhr. C.A.M. Klein (G.W.Z.)

dhr. J.W. Dreise (I.S.V.)

dhr. A.C.J. Vermeulen (publicaties)

mevr. P.E. Vijverberg (PR)

Archeologische werkgroep

dhr. B.F.F.H. van der Ven

Douzapad 30, 2722 AX Zoetermeer

bvdven@worldonline.nl

tel. (079) 342 79 91

Genealogische werkgroep

mevr. M.E. Vijverberg-Kalkema

Stekelbaarssloot 35, 2724 AR Zoetermeer

kalkema@stad.dsl.nl

tel. (079) 331 65 52

Interviewgroep Sprekend Verleden

dhr. E.W. van den Burg

Fr. Hendriklaan 32, 2712 EE Zoetermeer

e.v.d.burg@hccnet.nl

tel. (079) 316 48 58

Archief en bibliotheek

mevr. J.M.C. Huisman-Aaftink

Bernhardstraat 2, 2712 CS Zoetermeer

jokehuisman@hetnet.nl

tel. (079) 316 31 79

Ledenadministratie

dhr. A.Ph. Rademaker

Banckertstraat 5, 2712 KK Zoetermeer

tel. (079) 316 43 74

Redactie

mevr. C.J. Moerman-van Voorst

Dublinstraat 253, 2713 HT Zoetermeer

cmoerman@wirehub.nl

tel. (079) 352 14 88

mevr. P.E. Vijverberg

dhr. Th. J.A.M. van der Poel

dhr. R. Grootveld

dhr. A.C.J. Vermeulen

't Seghen Waert is een uitgave van het
Historisch Genootschap Oud Soetermeer.

ISSN: 1384-7260

Het Historisch Genootschap is gevestigd in

't Oude Huis, Dorpsstraat 7

2712 AB Zoetermeer, tel. (079) 319 06 83

Openingstijden archief en bibliotheek:

iedere woensdag 14.00-17.00 uur

Inloopmiddag A.W.Z.:

eerste zondag van de maand 14.00-17.00 uur

Inloopavond G.W.Z.:

eerste maandag van de maand 20.00-22.00 uur

Inhoud

In herinnering Harro Begemann	2
Activiteitenkalender	2
Nieuwe leden	4
Van meer en meer, de ontstaansgeschiedenis van Zoetermeer	5
Aan de rand van Den Hoorn	8
Wie van onze leden kan hulp bieden?	9
Werkgroep Genealogie en Heraldiek	10
Nieuwe aanwinsten	12
Sprekend verleden in gesprek met Janus Rademaker	14
Agenda	20
Kort verslag	21
Jaarverslag 1999	24
Concept Beleidsplan 2000/2005	27

Kopij voor het volgende 't Seghen Waert

Uw kopij voor de volgende aflevering is dagelijks zeer welkom bij
mw. C.J. Moerman-van Voorst, Dublinstraat 253, 2713 HT Zoetermeer.
e-mail: cmoerman@wirehub.nl

De sluitingsdatum voor de volgende aflevering is 18 mei 2000

Van de redactie

In deze aflevering van 't Seghen Waert treft u noodgedwongen nogal wat officiële stukken aan. De ledenvergadering staat weer voor de deur en het is natuurlijk zo dat de leden kennis kunnen nemen van zaken die daar ter besluitvorming aan de orde komen. Gelukkig zit er wat rek in ons blad en daardoor is er ook ruimte voor een artikel van Bouke Tuinstra. Dit is het eerste in een reeks die de oudste geschiedenis van Zoetermeer behandelt. Ook hebben we zoals gebruikelijk een interview door de ISV opgenomen. Dit maal betreffende o.a. de margarinegigant Brinkers. Daarnaast is de redactie op zoek naar iemand die zich met de vormgeving van het blad wil bezighouden. Wie heeft er zin en tijd?

In herinnering Harro Begemann

Op 1 maart is ons lid de heer H. Begemann overleden. De vereniging heeft de heer Begemann leren kennen als een heel belangstellend lid en als een aimabele en attente man, wie het museum en onze vereniging even Lief waren.

Vanaf de ingebruikneming van 't Oude Huis in 1987 waren we goede burens. Hij en zijn vrouw, mevrouw Begemann-Scheer, stelden hun grote schuur ter beschikking voor gratis opslag van grote oudheidkundige voorwerpen en voor talloze kratten met scherven van de archeologische werkgroep. Hij was vaak aanwezig bij activiteiten van de vereniging en stond samen met zijn vrouw altijd voor ons klaar.

Wij zullen zijn innerende persoonlijkheid en grote betrokkenheid node missen. Zijn vrouw, en allen die hem lief waren, wensen wij sterkte toe om dit verlies te dragen.

Erris Oskam

Activiteitenkalender

- Di 25 april Begrafenisrituelen
Parochiehuis 'De Gouden Leeuw', Dorpsstraat 18b, 20.00 uur.
Zie toelichting.
- Wo 10 mei Ledenvergadering
Parochiehuis 'De Gouden Leeuw', Dorpsstraat 18b, 20.00 uur.
- Za 24 juni Fietstocht door De Grote Polder in Zoeterwoude.
Zie toelichting.
- Za 15 juli Excursie naar Bergen, Egmond en de Beenster
Zie toelichting.

Toelichting dinsdag 25 april:

Vroeger werd een begrafenis vooral gekenmerkt door veel zwart en was de tekst op de grafsteen plichtstatig. Door de tijden heen zijn er velerlei gebruiken geweest rondom een begrafenis. Deze avond zal worden verzorgd door gastsprekers, onder wie mw. Drs. B. Koopmans.

Toelichting zaterdag 24 juni:

De organisatie is momenteel nog niet geheel rond. Het ligt in de bedoeling van een plaatselijke deskundige uitleg te krijgen over het ontstaan van de streek, een kaasboerderij te bezoeken, mogelijk een molen van binnen te bekijken. Vertrek:

10 uur van 't Oude Huis. Graag tijdig van tevoren aamelden bij Corrie de Graaf, (079) 316 72 76 of bij Gertjan Moers (079) 316 36 60.

Toelichting zaterdag 15 juli:

We vertrekken om 8.30 uur van hoek Marijkestraat/Oranjelaan (wijk 12) en zijn omstreeks 18.00 uur weer terug in Zoetermeer. We bezoeken de uit 1612 daterende droogmakerij de Beenster, het Benedictijner klooster te Egmond-binnen (met kaarsenfabriek, iconen en keramiek) en Bergens oudste monument, de ruïnekerk uit de veertiende eeuw. De kosten bedragen voor leden van het HGOS fl. 30,00 per persoon en voor niet-leden (voor zover er plaats is) fl. 40,00. De deelname aan de excursie is beperkt tot plm. 40 personen. Daarom is voorinschrijving noodzakelijk. U kunt zich aamelden bij Fia Brandhorst, (079) 351 70 47 of bij Cor van Wieringen, (079) 316 37 64. Uitvoerige informatie vindt u in de volgende aflevering van 't Seghen Waert.

Bloembinderij

DE NOBEL

- voor al uw
- a Relatiegeschenken
 - a Bloemdecoraties
 - a Smaakvolle boeketten
 - a Bruidswerk
 - a Rouwwerk

Dorpsstraat 86k, Zoetermeer, telefoon (079) 316 93 11

Nieuwe leden

De volgende nieuwe leden heten wij hartelijk welkom in onze vereniging:

Dhr. I. Agema, Beatrixstraat 3, Zoetermeer
Dhr. S.A. Bastiaanse, Andriessenrode 71, Zoetermeer
Dhr. M. Boon, Piet Heinstraat 42, Zoetermeer
Dhr. J.C. van Es, Goudenregenzoom 90, Zoetermeer
Dhr. A.D. de Groot, Londenstraat 130, Zoetermeer
Mw. Emy Guilonard, Natuursteenlaan 125, Zoetermeer
Dhr. K. Havenaar, Tichelkuilen 49, Zutphen
Dhr. E. Huisman, Eerste Stationsstraat 67, Zoetermeer
Dhr. W. Huurman, Voorweg 184, Zoetermeer
Dhr. D. de Jong, Zeeltsloot 16, Zoetermeer
Mw. M. de Jongh-Hagers, Piet Heinstraat 4, Zoetermeer
Dhr. P.L. Karens, Fr. Hendriklaan 94, Den Haag
Mw. B. Kneppers, Prins Bernhardlaan 17, Alphen aan den Rijn
Mw. J. Kuiper-Faber, Van Lierepad 1, Zoetermeer
Dhr. Ruud van Leeuwe, Raminhout 72, Zoetermeer
Dhr. E. Moolenburg, Pyriet 4, Zoetermeer
Dhr. L. van der Most, Croesinckplein 125, Zoetermeer
Mevr. E. v.d. Pool-Westhoek, Jan Hoomstraat 1a, Zoetermeer
Dhr. H. Porwoll, Basalt 53, Zoetermeer
Mevr. J. van Rijs-Wiggers, Dr. J.W. Paltelaan 6d, Zoetermeer
Dhr. HarmH. Schans (gezinslid), Dunantstraat 108, Zoetermeer
Dhr. Ir. A.J.M. Tetteroo, Kelloggplaats 4, Rotterdam
Dhr. H. de Vries, Nrd. Houdringelaan 116, Bilthoven
Mw. P. de Vries-de Groot (gezinslid), Nrd. Houdringelaan 116, Bilthoven
Dhr. J. de Wilde, Jan Hoomstraat 37, Zoetermeer
Dhr. A.S.H. van Zuidam, W. van Cleeflaan 821, Zoetermeer

Boek over de Rabobank Zoetermeer-Benthuizen

Een prachtig geïllustreerd boek over de geschiedenis van de Boerenleen- en Raiffeisenbanken in Zoetermeer en Benthuizen is onlangs van de persen gerold. Het oogt niet alleen fraai, het vele werk dat is gestoken in archiefonderzoek en interviews heeft zich vertaald in een openhartig en verrassend verhaal over de samenleving in twee twintigste-eeuwse dorpen waarvan er één tot stad is uitgegroeid. Het gebonden boek met harde koft is verkrijgbaar bij de balie van de Rabobank in zowel Zoetermeer (Stationsstraat, Stadshart) als Benthuizen voor fl. 75,00.

Van meer en moer, de ontstaansgeschiedenis van Zoetermeer

Bouke Tuinstra

Op woensdag 10 november 1999 organiseerde het Historisch Genootschap een wijkavond in de wijk Buytenwegh - De Leyens. De avond werd gehouden in 'De Doortocht', de kerk van de katholieke parochie aan de Hekbootkade. Op deze avond, die werd bezocht door ruim zestig belangstellenden, werden drie dialezingen gegeven over de geschiedenis van Zoetermeer en in het bijzonder de wijk Buytenwegh - De Leyens en omgeving. De avond begon met een lezing van auteur dezes over het ontstaan van het landschap rond Zoetermeer en over de vroegste geschiedenis van het dorp Zoetermeer en haar zusterdorp Zegwaart. Daarna vertelde Ton Vermeulen over de vervening en de daaropvolgende droogmaking. De avond werd afgesloten met een dialezing van de heer A. ten Ham, werkzaam bij de gemeente Zoetermeer, over de planning en ontwikkeling van de wijk Buytenwegh - De Leyens.

Naar aanleiding van mijn lezing op deze avond zal ik in een korte artikelenserie de nieuwste ideeën over de oorsprong van Zoetermeer uit de doeken doen.

De eerste bewoners van het gebied rond het huidige Zoetermeer vestigden zich hier naar alle waarschijnlijkheid in de tiende eeuw. Zij troffen een moeraslandschap aan dat zich uitstreckte van de Maas in het zuiden tot de (oude) Rijn in het noorden en van de Vliet in het westen tot ver in het huidige Utrecht. In deze eerste aflevering komt de ontstaansgeschiedenis aan de orde van het landschap dat deze pioniers hier moeten hebben aangetroffen.

Proloog: Het ontstaan van het landschap

We beginnen ons verhaal over de ontstaansgeschiedenis van Zoetermeer ongeveer 100.000 jaar geleden ten tijde van de laatste ijstijd. Het klimaat op aarde was in deze periode een stuk kouder dan nu. Een groot deel van het aardoppervlak was bedekt door een dikke laag ijs. Veel van het water van de oceanen was opgeslagen in deze op sommige plaatsen honderden meters dikke laag landijs. Daardoor was de zeespiegel veel lager dan tegenwoordig. De Noordzee lag volledig droog en het was dus mogelijk zonder natte voeten van het huidige vaste land van Europa naar Engeland te lopen.

Het gebied waar nu Nederland ligt, was in die tijd een toendra-achtig landschap. Door een met lage vegetatie begroeide vlakte slingerden zich rivieren die het water van het landijs naar het noorden en van de Alpen naar het westen afvoerden. Door deze snelstromende en sterk meanderende rivieren werd een dik pakket grof zand en grind afgezet. Het is dit zand dat tegenwoordig goed van pas komt bij de nieuwbouw van huizen. Bijna alle

huizen in Zoetermeer zijn door middel van heipalen op deze zandlagen, die zich 10 tot 20 meter onder het huidige grondoppervlak bevinden, gefundeerd. Daarnaast wordt het zand ook gewonnen in zandwinningsplassen als de Zoetermeerse plas (vaak ten onrechte Noord-Aa plas genoemd).

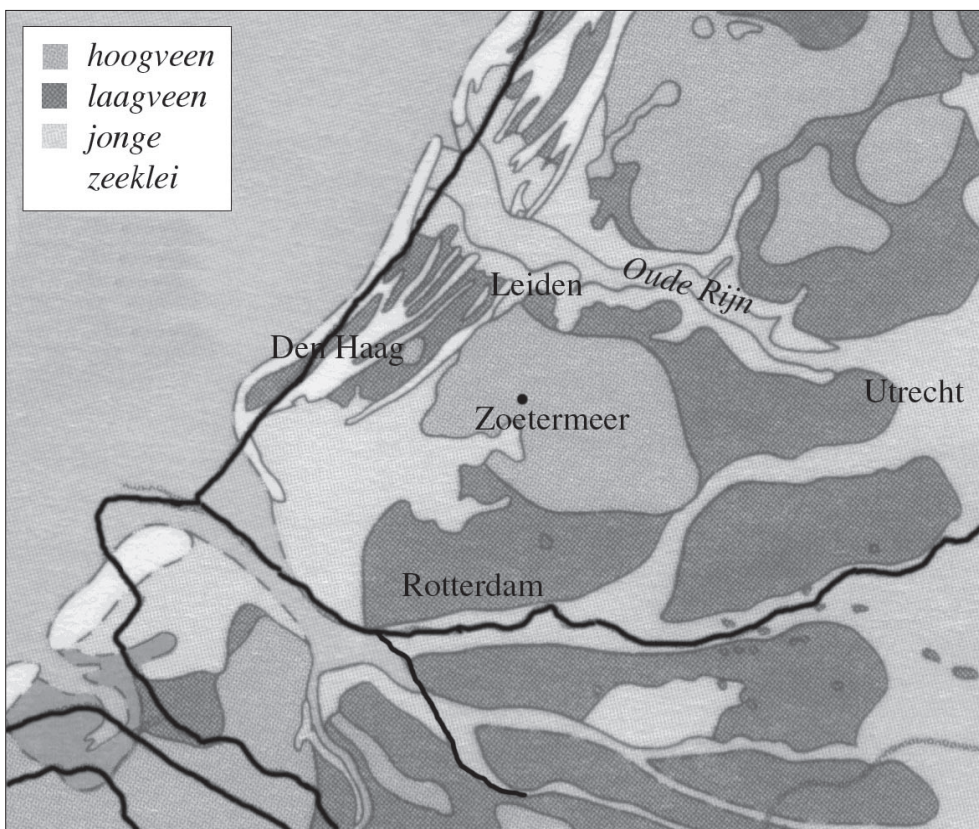
Ondanks het koude klimaat waren er dieren die op de toendravlakte konden overleven en die in de permanent bevroren bodem hun voedsel vonden. Bewijs daarvoor zijn de botten van reeds lang uitgestorven grote zoogdieren, zoals de mammoet en de wolharige neushoorn, die regelmatig bij de zandwinning naar boven komen. Het zou kunnen dat er aan het eind van de laatste ijstijd ook al mensen woonden in dit gebied. Men kan hierbij denken aan groepen rondtrekkende jagers op groot wild. Sporen hiervan zijn echter nog nooit aangetroffen.

Ongeveer 10.000 jaar geleden liep de laatste ijstijd ten einde. Het klimaat werd zachter en het landijs begon te smelten waardoor de zeespiegel dramatisch steeg. De Noordzee werd gevormd en deze rukte op tot ongeveer de huidige kustlijn. Nadat het meeste landijs was gesmolten, nam de zeespiegelstijging af. Door getijdenstromingen evenwijdig aan de kust ontstonden langgerekte zandbanken die langzaam naar het oosten opschoven. Door stormvloed en aanstuiving werden deze zogenaamde strandwallen geleidelijk zo hoog dat ze een min of meer gesloten front gingen vormen: het oude duingebied. Achter dit duingebied ontstond een uitgestrekte lagune, een binnenzee die vergelijkbaar is met het huidige waddegebied. Door zeearmen, die het duingebied doorsneden, trad de zee tweemaal daags de lagune binnen. Hierdoor werd langzamerhand een dik pakket kleideeltjes afgezet: de oude zeeklei. Het is deze klei die men tegenwoordig op de meeste plaatsen in Zoetermeer aan het oppervlak aantreft.

Ongeveer vierduizend jaar geleden sloot de kustbarrière zich en nam de invloed van de zee in de lagune langzaam af. Op de klei kon zich een vegetatie ontwikkelen; in eerste instantie voornamelijk riet. De zeespiegel buiten de duinen bleef echter stijgen en hierdoor steeg ook het (grond)waterniveau in de lagune. Plantenresten kwamen nadat ze waren afgestorven direct onder water te liggen, waardoor verrotting geen kans kreeg. Hierdoor werd een laag plantaardig materiaal afgezet, die elk jaar aangroeide. Deze aangroei ging nog door tot ongeveer het jaar 1000; in totaal werd er een laag van 4 tot 6 meter veen afgezet. Op deze wijze ontstond het Hollands veengebied: een moeras dat zich uitstrekte van het huidige Alkmaar tot Rotterdam en van Utrecht tot de duinen. Dit gebied was woest en onbebouwend. De menselijke aanwezigheid beperkte zich tot de geestgronden langs de kust en de hoger gelegen en dus droge gebieden langs de rivieren zoals de Oude Rijn bij Leiden en de Maas in het zuiden.

Het veengebied zelf had de vorm van een kussen: naar het midden toe werd de veenlaag dikker en dus hoger. Het gebied rond Zoetermeer bevond zich ongeveer in het midden van dit veenkussen. Het regenwater waardoor het veengebied werd gevoed, werd in kleine stroompjes afgevoerd naar de omringende rivieren. In de omgeving van Zoetermeer zijn dit bijvoorbeeld de Wilk bij Benthuizen, de Zwet bij Zoeterwoude en de Rotte bij Bleiswijk. Rond het jaar 1000 veranderde de stroming langs de kust. Als gevolg hiervan werd de kust steiler. Het zand dat hierbij vrijkwam werd door zee en wind bovenop het oude duingebied afgezet. Hierdoor ontstond het huidige duinlandschap: de jonge duinen. Voor de bewoners van het oude duingebied was dit een ramp: de akkers op de vruchtbare geestgronden werden onderstoven en bedekt met een metersdikke laag zand. Dit verlies aan akkergrond en veranderingen van politieke aard waren er de oorzaak van dat

De geologische situatie rondom Zoetermeer in de Romeinse tijd met in zwart de huidige kustlijn. Zoetermeer ligt middenin een (hoog-)veenkussen

vanaf de tiende eeuw het Hollands veengebied langzaam geschikt zou worden gemaakt voor menselijke bewoning.
Dit proces en met name de ontginning van het gebied rond Zoetermeer zal aan de orde komen in de volgende aflevering van dit verhaal.

Aan de rand van Den Hoorn

Een nieuwe publicatie van de A.W.Z.

In 1992 kreeg de Archeologische Werkgroep Zoetermeer één dag de tijd om een opgraving te doen op een bouwterrein in de voormalige buurtschap Den Hoorn. Het opgravingsterrein lag aan de rand van de toernalige Binnenwegse Polder. Dit was een gebied dat in de 17e eeuw door vervening onder water was komen te staan en dat zich uitstrekte van de Schinkelweg in Zoetermeer tot de Slootweg bij Benthuizen. Deze waterplas werd in het midden van de 18e eeuw op initiatief van de toernalige ambachtsheer van Zegwaart en heer van Palenstein, Joan Osy, ondiijkt en drooggemaakt. In 1763 viel het gebied, nu genaamd Palensteinse Polder, droog. Bij de opgraving kwamen de resten tevoorschijn van de oever van de waterplas. Deze werd later gedeeltelijk gedempt voor de aanleg van de dijk van de Palensteinse Polder. Tussen de beschoeiingen werden sporen gevonden van de bewoners van het perceel in de 17e en 18e eeuw.

De resultaten van dit archeologisch onderzoek zijn nu als publicatie verschenen. Het boekje vertelt het verhaal van de bewoners van het perceel aan de hand van historisch onderzoek en de vondsten die bij de opgraving zijn gedaan. De publicatie ervan werd mede mogelijk gemaakt door een financiële bijdrage van de gemeente Zoetermeer. Het boekje is voor f 7,50 verkrijgbaar tijdens de inloopmiddagen van de Archeologische Werkgroep, gewoonlijk op de eerste zondag van de maand in 't Oude Huis. U kunt het ook schriftelijk bestellen bij de Archeologische Werkgroep, Dorpsstraat 7, 2712 AB te Zoetermeer. Bij verzending kost het f 10,-.

Naast 'Aan de Rand van Den Hoorn' is er een herdruk verkrijgbaar van het in 1997 verschenen boekje 'Een Juweel van een Heilige' over een opgraving achter juwelier Veenstra in de Dorpsstraat. Dit boekje, nu uitgevoerd met een kleurenomslag, is eveneens op bovenstaande wijze te verkrijgen en tegen dezelfde kosten.

Wie van onze leden kan hulp bieden?

- De heer J.W. Groenewegen, tel. (079) 351 70 33, was in de periode 1955/1966 misdienaar in de Nicolaaskerk. Hij is op zoek naar een foto van een trouwmis uit die tijd, waarop behalve het bruidspaar ook de misdienaars staan. Bij hoge uitzondering werd er wel eens een foto in de kerk gemaakt, meestal door Linthout. Mocht u in uw fotoboek iets van dien aard hebben, dan komt hij graag even kijken of hij erbij staat.

- De heer J.C. van Es, tel. (079) 331 90 88, is op zoek naar het boek 'De Dag dat het Manna viel'. Wie heeft nog een exemplaar voor hem?

- Ben van der Ven, tel (079) 3310994, vraagt informatie over de in de Geerpolder neergestorte B-24 Liberator (met o.a. John McCormick),
a. welke kleur hadden de band en de letter G die op de staart van het toestel stonden,

b. stond het nummer van het toestel 295241 (42-95241) op de staart en in welke kleur,

c. was de naam van het toestel 'Jolly Duck' op de romp geschilderd of stonden er andere tekeningen op (nose art)? Ben ontvangt graag bericht.

Werkgroep Genealogie en Heraldiek

C.A.M. Klein

Inleiding

Meer dan duizend jaar wordt er al op ons grondgebied gewoond, gewerkt en dus geleefd. Ook lang geleden waren de toen kleine aantallen 'Soetermeerders' druk in de weer. Waar ze vandaan kwamen, weten we (nog) niet, waarschijnlijk kwamen ze van niet erg ver, wellicht van de kuststrook, die was namelijk al duizenden jaren eerder bewoond. Een stukje geschiedenis van deze eerste 'Soetermeerder' kennen we niet, wel van de latere bewoners. Van hen kennen we een aantal zaken, zoals geboorte- of doopdatum. En door die doop weten we ook welke godsdienst de ouders beleden. Ook weten we heel vaak het beroep en het dorp of de streek waar men vandaan kwam, want deze gegevens werden dikwijls vermeld bij een huwelijk. Uit de begraafgegevens weten we meestal ongeveer wanneer men geboren was, in het algemeen het jaar van geboorte. En zo ontstaat een stukje persoonlijke geschiedenis. Deze persoonlijke geschiedenis van mensen noemen we genealogie.

Geschiedenis van de werkgroep

De werkgroep is als werkgroep Heraldiek gestart omstreeks 1986. Na een aanvankelijk schuchter begin groeide de werkgroep uit tot de huidige GWZ met een vaste kern van ongeveer vierentwintig leden in 1995. Door verloop, zoals verhuizing, overlijden of drukke werkzaamheden is dit aantal thans geslonken tot zeven leden. En dat is eerlijk gezegd te weinig om de hoeveelheid werkzaamheden die er zijn te kunnen verrichten.

Genealogie is een boeiende hobby

Het is een boeiende hobby waar je, als je er eenmaal mee bent gestart, nooit meer van los komt. Deze hobby wordt dan ook door een aantal fanatieke leden van het HGOS in clubverband uitgeoefend in de genealogische werkgroep. De GWZ doet dit door het verzamelen van gegevens van Zoetermeerse en Zegwaartse families, met als voornaamste bronnen de archiefgegevens van het stadhuis en de diverse kerken. De werkgroep stelt deze gegevens beschikbaar aan die mensen die vermoeden dat zij Zoetermeerse wortels hebben.

How kan men deze gegevens bemachtigen?

Elke maandagavond is in principe de genealogische avond van de werkgroep. Elke eerste maandagavond van de maand (20.00 uur) houdt de GWZ open huis. Dan is iedereen welkom om gegevens in te zien. De werkgroep heeft in haar geautomatiseerde bestand ruim 115.000 namen van personen. Ook

worden mensen op weg geholpen die met hun familieonderzoek willen beginnen. De GWZ heeft ook vele relaties met omliggende gemeenten waar historische en genealogische verenigingen werkzaam zijn. Tevens is zij lid van diverse genealogische verenigingen en geabonneerd op een aantal genealogische periodieken.

Hoelang gaat men verder te werk en waar is men mee bezig?

Elke derde maandagavond van de maand is de speciale 'leesavond'. Op deze avonden kunnen de GWZ-leden de periodieken lezen. De werkgroep is thans bezig met het onderzoek van en de voorbereiding op een publicatie over het geslacht Bos in Zoetermeer. Deze publicatie beslaat een periode van ongeveer 450 jaar en gaat met name over het leven van de leden van dit geslacht in Zoetermeer en Zegwaart.

De GWZ kan enthousiaste leden heel goed gebruiken

Als u als lid van het HGOS geïnteresseerd bent in familiegeschiedenis, of u wilt uw eigen stamboom wel eens uitzoeken, meldt u zich dan aan als lid van de GWZ. U krijgt daar een mooie leerschool om op een later tijdstip - en passant - beginnende genealogen te helpen op de inloopavonden. Het kost u alleen tijd, geen extra geld. Komt u eens praten op een van onze avonden, of neemt u eens contact op met een van de in ons verenigingsblad genoemde vertegenwoordigers.

ARTOTHEEK

'DE VLAMING'

Verhuur

beeldende

kunst

Voor bedrijven en particulieren

Vlamingstraat 2a
2712 BZ Zoetermeer
Telefoon 079 3169551

Nieuwe aanwinsten

Ronald Grootveld

De afgelopen maanden is de vereniging verblijd met diverse aanwinsten voor de collectie, los van de door ons zelf aangekochte foto's, boeken, kaarten en wat diesmeer zij.

Bert Bierman schonk het logboek van de verkenner van de Sint Nicolaasgroep uit 1946-1947, vol met wetenswaardigheden over en foto's van deze padvindsters. Ellen van der Heijden verzorgde vervolgens een reproductie van een foto van zwemmende verkenner uit hetzelfde jaar. Een ander katholiek erfstuk kwam tevoorschijn bij mw. de Vries-Koets: een foto van de zangvereniging Nieuw Leven. J. van den Berg-van Tricht uit Berchem leverde ons een verkoopakte van een huis aan de Zegwaartseweg uit 1904. De familie H. Groenheijde diepte een mooie aankondiging van een openbare verkoop van de boerderij Kahnlust uit 1939 voor ons op en J.J. Grolle schonk het mede door hem samengestelde standaardwerk 'Het Nederlandse bankbiljet 1814-2002'. Mw. A. Bregman uit Benthuisen had nog enkele foto's van de omgeving van het Piet Heiplein uit de jaren vijftig in de kast liggen. Samen met de door haarzelf vervaardigde negatieven is dit unieke materiaal nu in onze collectie opgenomen. Bovendien overhandigde dezelfde dame ons vijf ansichtkaarten en een unieke foto van een Oranjefeest uit 1910. Foto's van de familie Klos met een rits kinderen, een voetbal- en een visclub werden ons gegeven door J.C. Maaskant en de heer Dekker uit Pijnacker schonk enkele zeer bijzondere glazen reclameplaten uit de jaren vijftig, die werden vertoond tijdens de bioscoopvoorstellingen in de zaal van Van Fraassen. De erfgenamen van zuster Mulder, die onlangs op zeer hoge leeftijd overleed, brachten de bidprentjes en 19e-eeuwse foto's van haar familie naar 't Oude Huis. Van de heer Van Well ontvingen we een bijzondere foto van het interieur van de Nicolaaskerk, genomen vlak na de ingebruikneming onstreeks 1917. Hekensluiters in de rij van gulle gevers zijn de heer Vink, die een fraaie foto van de familie Duindam (geboren te Zegwaart) in Indië beschikbaar stelde en mevrouw Van der Schantz-Gouka, die genereus een zilveren munt schonk uit de periode van Elizabeth I van Engeland (rond 1585). Deze munt had haar schoonvader tientallen jaren geleden in zijn tuin bij het spoor gevonden.

De schenkers worden hierbij nogmaals hartelijk bedankt! Dankzij hen groeit de collectie van het Historisch Genootschap nog dagelijks.

Sprekend verleden in gesprek met Janus Rademaker

Dick Windmeijer en Gert-Jan Moers

Zijn naam is Adrianus Philippus Rademaker, met 'Ph' dus met een kleine 'h'. Ze zeggen wel eens met een 'f' maar dat is het volgens Janus pertinent niet. Hij is geboren in 1928 in het toenmalige Zegwaart waar zijn vader een kleine smederij had. Later is Janus, zoals zoveel Zoetermeerders, werkzaam geweest bij Brinkers.

Smederij

'Mijn grootvader komt uit Kethel bij Rotterdam en is, voor 1900 vermoed ik, begonnen als smid op Zegwaart. Ik weet dat mijn grootvader in 1905 het pand aan de Schinkelweg heeft laten bouwen door de firma Smits. Hij is altijd smid geweest, 'Hoef-, grof- en kachelsmederij annex fietsemaker' noemden ze dat. 'Grof-' wil zeggen het grove boerenwerk. Dus boerenwagens repareren, wielbeslag ommaken. Want dat hebben we ook veel gedaan voor wagenmaker Van der Most. Die maakte dan houten wagenwielen en dan moesten wij thuis die ijzeren banden erom leggen. Dat hield dan dat stukje 'grof' in. Mijn vader was afgestudeerd hoefsmid in Utrecht, aan de hoogste veeartsenijschool. Daar werd het examen afgenomen voor hoefsmid en dan was je 'rijksgediplomeerd hoefsmid'.

Wij zaten aan de Schinkelweg, dus het meeste werk dat we hadden, was ook uit die richting. Dus de Zegwaartseweg en de Rokkeveen. Dat was het pad vanaf de hoek van Den Hoom tot aan 'het kraaiennest' waar weduwe Ot Vollebregt woonde. Dat was de laatste boerderij aan de Rokkeveen. Die boerderij werd 'het kraaiennest' genoemd omdat het de laatste woning was voor de andere polder.

Iets verderop aan Den Hoom zat een andere smid, Van Driel. Die had een hele hoop klanten op de Zegwaartseweg die niet katholiek waren. Want daar kwam mijn vader niet over de vloer, daar kreeg hij de kans niet. Dat speelde heel sterk in die tijd. Ik wil niet zeggen dat het zo was, maar het was wel zo. Bij Van Driel heb ik ook nog gewerkt, dan werd ik uitgeleend door mijn vader want wij hadden natuurlijk niet dag en nacht werk. Mijn vader had voldoende werk voor hem alleen, maar niet voor ons allen. Daar had hij gewoon te weinig omzet voor. Zoetemeer was ook zo groot nog niet. En een boer is een erg leuke man maar als hij geen werk had, nou ja dan kwam hij de winter wel door. Dan zag hij het volgend jaar wel. Als er geploegd moest worden, dan moesten alleen de ploegscharen scherp zijn, die moesten eruit gehaald worden. Maar als het ploegen achter de rug was, dan kon het wel blijven staan. Dan kon dat volgend jaar wel. Soms werden die ploegscharen wel gebracht maar die hadden ze wel de volgende dag nodig. Dan moest je ze 's avonds eruit halen en

zorgen dat ze dun waren zodat hij de andere dag kon ploegen. Zo werd het gedaan. Er werd niet gezegd: "Volgende week gaan we ploegen". Nee, 's middags werd beslist: "Morgen gaan we ploegen" en dan werd de ploeg nagekeken.

Rijwielhandel

Mijn vader zat ook in de rijwielhandel want daar was hij ook goed in. Dat kwam wel meer voor; smederij annex rijwielhandel. Ik geloof dat dat een gegeven was. Je kon tenslotte niet alleen van de fietsenverkoop of van het smidswerk leven, bij wijze van spreken. Hij was de enige agent van 'Gazelle' in Zoetermeer. Dat is hem ook altijd een doorn in het oog geweest, want hij verkocht niet genoeg fietsen. Hij moest over het hele jaar minimaal zoveel fietsen verkopen om agent te blijven. Dus die fietsen bestelde hij in januari of december, net zoals ze in het contract zeiden, in februari moest hij vooruit betalen en in april bijvoorbeeld kreeg hij die fietsen. En als hij die fietsen dat jaar had verkocht, dan mocht hij blij zijn. Want in het contract stond dat hij er - ik noem maar een hoeveelheid - vijftwintig moest verkopen maar hij verkocht er maar twintig. Die vijf bleven staan. Dus het volgende jaar moest hij er dertig verkopen en op een gegeven moment was het een overjarige fiets. Om ze dan toch kwijt te raken, werd er een kachel met een fiets verkocht, voor

vijftwintig gulden bij wijze van spreken. En mijn vader kon niet zeggen: "Ik heb die fiets verkocht, ik heb mijn centen." Nee, hij moest wachten tot ze die fiets betaalden. En als dat niet à contant ging dan ging het met een kwartje per week en wie was dan het lijdend voorwerp?

Schinkelweg 69,
na de oorlog is in de
werkplaats een etalage
ingericht voor de
fietsen

Dat heb ik aan den lijve ondervonden. Dat zijn de dingen die mij verschrikkelijk tegen de borst hebben gestuit. Ik heb helemaal geen moeite met degenen die fietsen verkopen. Ik zeg alleen maar: ze hebben de hemel op aarde. Want financieren hoeven ze niets. Mijn vader heeft het altijd zelf moeten financieren.

We hebben ook een etalage gehad. Dat moest op een gegeven moment, anders konden we geen agent meer blijven. We hebben een stuk van de werkplaats, naast de deuren, uitgebroken. We hebben een stukje toonbank gemaakt in de werkplaats en daar stonden één of twee fietsen. Dat is al na de oorlog geweest. Dat werd verplicht gesteld door de regering, als je geen etalage had mocht je geen fietsen blijven verkopen. Dat ging hem aan zijn hart natuurlijk, want toen was hij nog alleen Gazelle agent voor Zoetermeer en omstreken. Maar Gazelle eiste dat, anders ging de vertegenwoordiger op Zoetermeer leuren bij andere fietsmakers die er inmiddels bijgekomen waren.

Ik was de oudste in ons gezin, dus ik moest uiteraard meewerken. Er werd gewoon op me gerekend. Bovendien was ik flink uit de kluiten gewassen, dus werd ik overal bijgehaald. Je hoefde niet te zeggen: "Jeh, dat kan ik niet." Je moest het kunnen, klaar uit. Toen ik nog op de lagere school zat, moest ik om kwart voor vier thuis wezen want dan moest ik aan het werk. Zoals het kinderen betaamt hadden mijn jongere broer en ik een wensje op school geleerd. Dat moesten we netjes van de zusters op papier zetten. Dus we kwamen niet om kwart voor vier thuis maar om halfvijf. Mijn vader had met mijn moeder een ijzer voor een wagenwiel in het vuur, maar dat kon mijn moeder niet tillen. Ik heb nog nooit zo op mijn donder gehad want ik had om kwart voor vier thuis moeten zijn.

De Precisische Draaibanken Fabriek

Mijn vader is doorgegaan met de smederij, maar toen mijn broer Jan van school af kwam, kwamen er twee jongens in de smederij en daar had hij geen werk meer voor. Toen heb ik gezegd dat ik wel wat anders ging doen. Ik heb nog bij diverse bazen gewerkt en uiteindelijk ben ik bij Brinkers terechtgekomen. Bij de EDF, de Precisische Draaibanken Fabriek. Dat was een onderdeel van Brinkers. De opa van de huidige directeur van Brinkers had die fabriek gekocht. Daar hebben ze draaibanken gemaakt boven in de fabriek van Zelandia aan de Dorpsstraat en die fabriek is failliet gegaan. Maar bij Brinkers gaat niks failliet, dus hij heeft gewoon gezegd: "Jongens, al dat personeel zetten we aan de Vlamingstraat." Daar heb ik de ontwikkeling helemaal meegemaakt. Ik heb nog meegemaakt dat de margarine met de hand in vier plankjes werd geperst, een papiertje eronder, schudden todat het plankje er af kwam en dan

dichtvrouwen met de hand. Dat heb ik nog meegemaakt. Daar is het mee begonnen. Toen werkten er 25 à 30 mensen, denk ik.

Dus ik ben in de machines terechtgekomen bij Brinkers. En daar hebben we diverse dingen gemaakt zoals bakkerijmachines. Daar hebben we gelachen bij het leven. In eerste instantie heb ik voor de PDF en voor Brinkers bij Hardglas de ovens op helpen zetten. Daar heb ik allemaal laswerk voor gedaan, daar hebben we ovens voor gemaakt. Maar die ovens hadden machines nodig om dat glas te harden. En die ovens moesten lucht hebben. Daar zijn we aan het experimenteren geweest met vliegtuigmotoren! Nou jongens, dat is met geen pen te beschrijven! En de PDF is later weer opgegaan in de technische dienst. Brinkers heeft dat spul aan de Vlamingstraat verkocht aan de gemeente en wij zijn naar de Dorpsstraat gegaan. Over mijn periode bij Brinkers zou ik een boek kunnen schrijven als ik dat zou kunnen, bij wijze van spreken.

Brinkers en Unilever

Dat waren concurrenten van elkaar! Dat waren hemelsgrote concurrenten, want Unilever had het monopolie in het westen van Nederland voor de levering van margarine. Unilever maakte zelf margarine en die verpakte het aan pakjes en aan bulk. Bulk hield in dat het in dozen van tien kilo ging. Maar Brinkers zei: "Ik wil niks met Unilever te maken hebben." Dus die is op een gegeven moment voor zichzelf een margarinefabriek begonnen. Maar dat kon hier in het westen niet, want daar kreeg hij geen licentie voor. Maar die kreeg hij wel in Wychen. Dat is allemaal voor mijn tijd natuurlijk, want Brinkers bestaat op dit moment dik honderd jaar en zo oud ben ik niet. Dus daar is opgericht 'de Hollandse Margarinefabriek' en daar heeft hij zelf margarine

gemaakt van olie. Margarine was in eerste instantie een Frans product.

Jaren 50, Brinkers was nog gevestigd in de Dorpsstraat

In de eerste wereldoorlog noemden ze het 'wagensmeer'. Dat was de voorloper van de margarine en dat werd steeds verder geperfectioneerd. Want die margarine liep in de zomer het pakje uit en in de winter kon je elkaar ermee doodgoien, want dan ze waren harder dan een straatsteen, bij wijze van spreken. En toen kon Brinkers uit Wychen vandaan naar Zoetermeer komen. Toen zijn ze ook op Zoetermeer die raffinaderij begonnen aan de Dorpsstraat.

Vrijwillige brandweer

Ik ben veertig jaar lid geweest van de bedrijfsbrandweer van Brinkers, daar ben ik begonnen. Brinkers werd verplicht om een eigen bedrijfszelfbescherming op te richten omdat zij meer dan zoveel personeelsleden hadden. Dat is geweest in 1958. Ik heb vijf jaar bij Brinkers gezeten toen ik werd gevraagd bij de vrijwillige brandweer, want daar werd je voor gevraagd. Op kleine plaatsen had je namelijk geen beroepsbrandweer maar vrijwillige brandweer. Vrijwillige brandweer was vroeger geen betaalde kracht en dat waren in kleine gemeenten haast allemaal middenstanders. Waarom middenstanders? Die waren altijd thuis. Dus die waren altijd binnen bereik van die brandspuit. In Zoetermeer had je op drie plaatsen een brandspuit staan. Dat was aan de Zegwaartseweg bij de boerderij van de familie Van Egmond, dat was aan de Voorweg bij Van Dorp en dat was aan de Dorpsstraat waar nu de Aldi zit. Hier op Zoetermeer hadden

De bedrijfsbescherming (BZB) van Brinkers bij de garage aan de Vlamingstraat.
vlnr: de brandweer, de redding en de EHBO

Aan de Leidsewallen was één van de drie brandspuithuisjes gelegen

we politie Steenhuisen, die was commandant van de brandweer. En de meeste brandweermensen woonden direct in de omgeving van het hokje van de brandspuit. We hadden twee van die grote bellen in huis en bij een brand werd er op het politiebureau op de knop gedrukt en dan gingen al die bellen af. Zoetermeer had niet zoveel branden natuurlijk. Het enige wat wij wel meegemaakt hebben is de vermeende pyromaan. Aan de Zegwaartseweg was brand uitgebroken bij drie of vier boerderijen, net als bij Vollebregt aan de Rokkeveen en een boerderij aan de Voorweg. Nou, dat was zeg maar twee jaar achter elkaar in februari dat het elke keer gebeurde. Het is altijd zo geweest: als we één brand hadden dan kregen we binnen heel korte tijd nog twee. En dan waren we er weer een poosje van af. Maar het kwam altijd uit op drie, daar konden we donder op zeggen. Door die pyromaan waren het er in totaal zeven. Vermeende pyromaan, want ze hebben het nooit kunnen bewijzen. We hadden wel hooibroei want dat is natuurlijk het allerergste geweest. En negen van de tien keer was je daarbij op tijd. Want dat ruik je. En dan werd er wel eens getemperatuur. Als hij boven een bepaalde temperatuur kwam dan was het: "Jongens, die krijgen we vandaag of morgen, laten we er maar op voorzien." Een pyromaan kun je niet voor wezen, natuurlijk.

Ik werd wel gelijk voor een groep geplaatst die naar wedstrijden ging. Dus wij gingen oefenen en we moesten die wedstrijden af. Nou, in 1959 of 1960 werden we landskampioen. Wij hadden op Zoetermeer een oude brandspuit. Die hadden we al in de oorlog, maar die is gevorderd door de Duitsers. Die heeft jaren in Berlijn gedraaid. Maar toen hadden we wel die handsputten, die 'Van der Heijden'. Dat waren oude handsputten. Daar heb ik niet mee gewerkt hoor, maar die hebben ze als curiositeit nog steeds bewaard!"

Ledenvergadering woensdag 10 mei 2000

Agenda

voor de voorjaarsledenvergadering op woensdag, 10 mei 2000

Plaats: Parochiehuis, Dorpsstraat 18b, Zoetermeer, aanvang: 20.00 uur

1. Opening en vaststelling agenda
2. Verslag van de najaarsledenvergadering van 24 november 1999
3. Benoeming bestuursleden

De volgens de statuten maximale zittingstermijn van 6 jaar is voor de heren C.A.M. Klein (namens G.W.Z.) en J.W. Dreise (namens I.S.V.) verstreken. De G.W.Z. stelt mevrouw E.M. van der Heijden-Smits kandidaat om als vertegenwoordiger van de werkgroep zitting te nemen in het bestuur en de I.S.V. stelt daarvoor kandidaat de heer G.J. Moers.

De heer H.B. Huurman, penningmeester, stelt zich na de eerste zittingsperiode van drie jaar herkiesbaar. Ditzelfde geldt voor de heer A.C.J. Vermeulen die namens de Activiteitencommissie in het bestuur zitting heeft.

4. Jaarrekening 1999
5. Jaarverslag 1999
6. Concept beleidsnota 2000/2005
7. Rondvraag
8. Sluiting

Kort verslag

van de algemene ledenvergadering van het Historisch Genootschap Oud Soetermeer, gehouden op 24 november 1999 in het Parochiehuis, Dorpsstraat 18B te Zoetermeer

Aanwezig:

Volgens presentielijst 29 leden

Afwezig met kennisgeving:

de dames J. de Dreu-Koornneef, S.L. Touw-Fens, A.M.M. van Wieringen-Vollebregt en de heren A.A. Collenteur, P.A. van Dam, P.J.M. van Donburg, R. Grootveld, T. de Jonge, C. van der Spek

1. Opening en vaststelling agenda

Om 20.10 uur opent de voorzitter, de heer Oskam, de vergadering en heet de aanwezigen welkom, in het bijzonder mevrouw Botine Koopmans van de afdeling Cultuur en Onderwijs van de Gemeente Zoetermeer. Zij zal na afloop van de vergadering aan de hand van dia's iets vertellen over "straatmeubilair" in de loop van de tijd.

Met instemming van de aanwezigen worden:

* de punten 3 (mededelingen van het bestuur) en 4 (benoeming bestuursleden) van de agenda afgewisseld

* de punten 5 (Contributie m.i.v. 1 januari 2000) en 6 (vaststelling begroting 2000) tegelijk behandeld.

2. Verslag van de voorjaarsledenvergadering van 12 mei 1999

Dit verslag wordt ongewijzigd goedgekeurd.

3. Benoeming bestuursleden

Hoewel de statuten schriftelijke stemming voorschrijven stelt de voorzitter voor de enige kandidaat voor de vacante secretariszetel, mevrouw A.H. van der Spek, bij acclamatie in deze functie te benoemen. Met toestemming van de voorjaarsledenvergadering neemt mevrouw Van der Spek deze functie al vanaf september jongstleden waar. De vergadering neemt het voorstel van de voorzitter over en benoemt mevrouw Van der Spek bij acclamatie.

4. Mededelingen van het bestuur

* Het bestuur is voortaan in 't Seghen Waert informatie te verstrekken "van de bestuurstafel".

* Onder verwijzing naar de doelstelling van het genootschap - 'het behoud van geschiedkundig waardevolle objecten' - heeft het bestuur de Gemeente gemeld

grote waarde te hechten aan het behoud van de authenticiteit en de cultuurhistorische waarde van Hofstede Meerzigt en de zorg uitgesproken over de voorgenomen verkoop.

* Ter gelegenheid van een jubileum van de Rabo is de historie ervan beschreven waarvan het eerste exemplaar zal worden aangeboden aan de voorzitter van HGOS.

* De voorzitter staat stil bij het overlijden van de voorzitter van het Stadsmuseum en lid van HGOS, de heer Koos Meulenkamp.

* De certificering van het Stadsmuseum heeft inmiddels plaats gehad en het bestuur heeft daarbij acte de présence gegeven.

* Tenslotte doet de voorzitter een beroep op de aanwezigen een bijdrage te leveren aan het samen te stellen beleidsplan voor de komende drie tot vijf jaren. Er zal vanuit de doelstelling van het genootschap sowieso aandacht geschonken worden aan:

* het werven van leden

* de organisatiestructuur van de vereniging

* het nog verder (inhoudelijk) verbeteren van het periodiek 't Seghen Waert

* het stimuleren van samenwerking met organisaties als de WW

Het bestuur zal in de eerstvolgende uitgave van het periodiek aandacht vragen voor de beleidsnota met het verzoek naar de leden hun visie te geven en ideeën aan te dragen om de vereniging nog bruisender te maken.

De heer Olivier suggereert de leeftijdsopbouw van het ledenbestand in beeld te brengen en aan de hand daarvan te bezien of acties voor senioren wenselijk zijn en of het nuttig is de ledenwerving te richten op de na-oorlogse generatie en de nu schoolgaande jeugd. Overigens worden er al acties en lespakketten richting scholen verzorgd. Het voorstel de mogelijkheden te bezien hiervoor samen te werken met de plaatselijke overheid wordt overgenomen.

De heer Van Well ondersteunt deze suggestie en vraagt zich af waarom van een vereniging met ruim 1.000 leden die enkele 'afwezigen met kennisgeving' worden gemeld. Het bestuur hecht hier aan vanwege de betrokkenheid van deze leden.

Gemeld wordt dat er gewerkt wordt aan een permanente expositie van Oud Soetermeer in het museum. De realisatie laat nog enige maanden op zich wachten.

5. Contributie met ingang van 1 januari 2000

6. Vaststelling begroting 2000

De voorliggende conceptbegroting 2000 gaat uit van de voorgestelde verhoogde contributie. Daarmee kan deze sluitende begroting worden gepresenteerd.

De grootste afwijking ten opzichte van voorgaande jaren is de post 'onderhoud gebouw', die in totaal NLG 7.000 belooft en gespreid wordt over twee jaren. De definitieve uitvoering ervan is mede afhankelijk van de uitkomst van het hoofdstuk 'huisvesting' in het vast te stellen beleidsplan. De schoonmaakkosten kunnen beperkt blijven door een grotere zelfwerkzaamheid van de vrijwilligers. De uitvoeringskosten van de Genealogische Werkgroep zijn gebaseerd op de door de werkgroep ingediende begroting waaruit de investering in 'automatisering' ten laste van de centrale reservering is gebracht en waaraan een aangepast bedrag ten gunste van deze reservering is opgenomen. De vergadering gaat akkoord met de voorgestelde contributieverhoging (leden NLG 27,50 en gezinsleden NLG 14,00 per jaar) en keurt de voorliggende conceptbegroting 2000 - sluitend met een overschot van NLG 138,00 - goed.

7. Rondvraag

Naar aanleiding van de vraag van de heer Van den Burg waarom de sluitingsdatum voor de kopij voor het eerstvolgende nummer van 't Seghen Waert is vervroegd, ontstaat een discussie die leidt tot het besluit van het DB in overleg te treden met de redactie om hierover van gedachten te wisselen. De heer Van Waaij wil graag zijn waardering kenbaar maken voor het in het nummer november 1999 van 't Seghen Waert opgenomen interview met de heer Kentgens. Hij is ervan overtuigd niet alleen voor zichzelf te spreken. De heer Switzar merkt op dat communicatie rondom de uitreiking van het boek over de geschiedschrijving van de Rabo niet optimaal is geweest. Niet alleen de voorzitter is uitgenodigd maar ook twee leden (de heren Klos en Switzar) zullen een bijdrage aan de bijeenkomst op 25 november 1999 leveren.

8. Sluiting

Om 20.50 uur sluit de voorzitter de vergadering. Hij zegt toe de communicatie rondom de ledenvergaderingen te verbeteren en deze inhoudelijk aantrekkelijker te maken zodat er meer leden op afkomen. Na afloop van de vergadering trekt Gerjan Moers de prijswinnaars van de jubileumpuzzel en toont Aat Hoogland een enkele dia van reclames die vertoond werden in de bioscoop van Toon van Fraassen achter de Dorpsstraat. Botine Koopmans laat op een levendige manier de aanwezigen kennis maken met het begrip 'straatreubilair' en de ontwikkeling ervan.

Zoetermeer, 29 november 1999

Jaarverslag 1999

Inleiding

Het jubileumjaar 1999 was een jaar waarin het vijftigjarig bestaan van de vereniging met verschillende activiteiten en uitgaven luister is bijgezet. Hierover leest u verder in dit verslag meer. Dit alles kon gerealiseerd worden dankzij de geweldige inzet van vele tientallen vrijwilligers van de vereniging. Overigens is 1999 voor een belangrijk deel bepaald door de afronding van de ontkoppeling van Historisch Genootschap Oud Soetermeer en Stadsmuseum Zoetermeer. Tijdens de voorjaarsledenvergadering is het samenwerkingsconvenant dienaangaande bekrachtigd en zijn de daarbij behorende statutenwijzigingen goedgekeurd. Daarna heeft het in de praktijk brengen van het convenant veel aandacht gevraagd. Een nieuw binnen eigen gelederen ontworpen logo heeft het levenslicht gezien. En tenslotte heeft het jaar 1999 in het teken gestaan van bestuurswisselingen. De statutenwijzigingen met betrekking tot de omvang van het bestuur zijn in de voorjaarsledenvergadering goedgekeurd. In diezelfde vergadering is de heer E.H. Oskam met algemene stemmen gekozen tot voorzitter waarmee een einde kwam aan een vacante periode van zes maanden. De heer Tuinstra is na drie jaar afgetreden als secretaris en mevrouw P.E. Vijverberg als vertegenwoordiger van de Archeologische Werkgroep Zoetermeer (A.W.Z.). Beiden zijn in de voorjaarsledenvergadering met algemene stemmen herkozen, respectievelijk als vertegenwoordiger van A.W.Z. en als bestuurslid met de portefeuille Public Relations. De hiernee vacant geworden functie van secretaris is tijdens de najaarsledenvergadering ingevuld door benoeming met algemene stemmen van mevrouw A.H. van der Spek. In augustus heeft de heer M.H.A.W. Huisman te kennen gegeven zijn bestuurslidraatschap te willen beëindigen. Het bestuur heeft de door hem aangegeven reden gerespecteerd en besloten het al dan niet invullen van deze vacature te bezien bij het opstellen van de beleidsnota 2000/2005. Bij dit alles is de doelstelling van de vereniging niet uit het oog verloren. De verschillende werkgroepen en commissies hebben van zich doen spreken, zoals blijkt uit het vervolg van dit jaarverslag.

Leden

Hoewel de vereniging 91 nieuwe leden mocht noteren is het totale ledenbestand slechts met zes gegroeid. Door overlijden, verhuizing met onbekende bestemming, niet betalen van de contributie en door opzegging zijn 85 leden afgefallen. Ondanks de in het verslagjaar gevoerde ledenwerfactie is

de 1100-grens dus nog niet overschreden. Reden waarom in de vast te stellen beleidsnota voor de periode 2000/2005 een actief ledenwerkplan een belangrijk onderdeel zal zijn.

Het ledenaantal van de Archeologische Werkgroep Zoetermeer (A.W.Z.) is toegenomen tot vijftien personen. Er blijft aandacht geschonken worden aan het uitbreiden ervan.

De Genealogische Werkgroep Zoetermeer (G.W.Z.) had in 1999 negen actieve en acht inactieve, belangstellende leden. Het ledental geeft helaas een langzame terugloop te zien.

De Interviewgroep 'Sprekend Verleden' (I.S.V.) telt elf actieve en twee belangstellende leden die ondersteuning verlenen bij de verwerking van gegevens in computerbestanden.

Financiën

In de opbouw van de financiële middelen is in het verslagjaar weinig veranderd. De subsidie van de gemeente Zoetermeer betreft met name de huur van het door de vereniging in gebruik zijnde deel van 't Oude Huis. In de inkomsten uit contributies is ten opzichte van het voorgaande jaar nauwelijks verandering opgetreden en de donaties ten behoeve van de werkgroepen hebben een lichte stijging te zien gegeven. Ook in het uitgavenpatroon is weinig veranderd. De huurkosten en de kosten van het verenigingsblad 't Seghen Waert vormden ook in 1999 de belangrijkste kostenposten. De activiteiten ter gelegenheid van het vijftigjarig bestaan van de vereniging zijn veelal gefinancierd uit sponsorbijdragen.

Activiteiten

Het jubileumjaar is geopend met een concert in de Oude Kerk. Daarbij kreeg de vereniging door wethouder Heidema een cadeau in het vooruitzicht gesteld waaraan inmiddels vorm gegeven is in het voornemen markante en historische plekken in de stad aan te duiden met plaquettes en wandel- en fietsroutes.

Andere activiteiten in het jubileumjaar waren:

- * jubileumtentoonstelling met speciale rondleidingen voor de leden
- * 'Klasgenoten', een bijeenkomst van 50-jarigen
- * deelname van G.W.Z. in het voorjaar aan de door de hoofdbibliotheek georganiseerde seniorenmarkt en in het najaar aan de achtste Delflanddag
- * fietstocht via Oosterheem langs het Groene Hart
- * inloopavonden en -dagen van A.W.Z. (elke eerste zondagmiddag van de maand) en G.W.Z. (elke eerste maandagavond van de maand)
- * leesavonden G.W.Z. (elke derde maandag van de maand)
- * vrijwilligersdag

* Open Monumentendag met de opening door burgemeester Dr. L. van Leeuwen van het A.W.Z.-gebouw, dat de vervanging is van de oude werkruimte die moest wijken voor de nieuwbouw van het museum.

* wijkavond Buytenwegh-de Leyens

* plaatsing van de uitleenvitrine met lokaal gevonden archeologische voorwerpen bij de VVV

* lezing 'straatmeubilair' tijdens de najaarsledenvergadering door mevrouw Botine Koopmans van de afdeling Cultuur en Onderwijs van de gemeente Zoetermeer

De G.W.Z. heeft de contacten verstevigd met de Kerk van Jezus Christus van de Heiligen der Laatste Dagen, de Historische Kring Benthuizen en de oudheidkamer Reeuwijk. Daarnaast is intensief meegewerkt aan het vrijwilligersproject 'Ontsluiting archieven Zoetermeer en Zegwaart van het gemeentearchief'.

De I.S.V. die ook een jubileumvierde - het tienjarig bestaan - heeft weer veel (21) interviews afgenomen en uitgewerkt. Deze stonden voor een belangrijk deel in het teken van de Indië-veteranen als onderdeel van de in 2000 te realiseren tentoonstelling over het dekolonisatieproces in Nederlands-Indië in de jaren 1945-1950. Ook de oproep in 't Seghen Waert een tip te geven als een gemigreerde familielid op bezoek is in Nederland heeft tot veel reacties en interviews geleid. Er zijn in het verslagjaar 42 geluidsbanden en drie archivers met uitgewerkte interviews door het gemeentearchief in bewaring genomen. Aan alle activiteiten is door de plaatselijke en regionale media in ruime mate aandacht besteed.

Automatisering

De steeds groter wordende mogelijkheden op het gebied van automatisering en de elektronische snelweg gaan niet aan de vereniging voorbij. Binnen de in voorbereiding genomen beleidsnota 2000/2005 zullen verbetering van hard- en software een belangrijke plaats innemen evenals het realiseren van een Internet-aansluiting en het openen van een website.

Publicaties

In het feestelijk 'jubileum-oranje' heeft 't Seghen Waert zich in 1999 een veelzijdig en informatief tijdschrift getoond voor de leden van de vereniging. De interviews, verzorgd door de Interviewgroep Sprekend Verleden, zoals bijvoorbeeld die met de heer Henneken en de heer Kentgens, en artikelen zoals dat over de opgraving op de hoek van de Dorpsstraat en de Stationsstraat geven een boeiend beeld van de historie van Zoetermeer. Mede door het toenemend aantal donateurs en adverteerders is het mogelijk de kwaliteit en de omvang van 't Seghen Waert te vergroten.

De A.W.Z. heeft in het verslagjaar de publicatie 'Aan de rand van Den Hoom' uitgegeven over de opgraving aan Den Hoom, die in 1992 heeft plaatsgehad. Ook zag een herdruk van 'Een juweel van een Heilige' het levenslicht, het verslag van een archeologisch onderzoek aan Dorpsstraat 77. Ten behoeve van de werkgroepen zijn flyers uitgegeven die in het kort de activiteiten van de werkgroepen weergeven.

Behoud

Het bestuur heeft de gemeente gewezen op de authenticiteit en de cultuurhistorische waarde van Hofstede Meerzigt, die het best gewaarborgd zijn als het erfgoed in eigendom blijft bij de gemeente.

Het bestuur, maart 2000

Concept Beleidsplan 2000/2005

Het voert te ver het concept van dit plan integraal in 't Seghen Waert op te nemen. Reden waarom wij enkele onderwerpen weergeven die het bestuur graag met de leden bediscussieert. Mogen wij op ideeën en suggesties rekenen? Het is de bedoeling op basis van de in het voorliggende conceptplan gekozen richtlijnen actieplannen uit te werken en de uitvoering van die plannen in een tijdschema weer te geven. Rekening houdend met de daaruit voortvloeiende investeringen wordt de meerjarenbegroting eraan toegevoegd. Het totale plan zal de leden in de najaarsvergadering ter goedkeuring worden voorgelegd.

1. Doelstelling

Om zo goed mogelijk operationeel inhoud te kunnen geven aan de doelstelling, zoals verwoord in de statuten, is het van essentieel belang dat de vereniging en haar activiteiten binnen Zoetermeer en directe omgeving een groot draagvlak krijgen. Het is daarom noodzaak een goed doortimmerd plan te maken ten behoeve van een nadrukkelijke profilering van de vereniging.

2. Organisatie

De huidige organisatiestructuur werkt goed en behoeft qua opzet geen aanpassing. Wel moet in een continu proces aandacht besteed worden aan het bewaken en stimuleren van goed overleg tussen de werkgroepen en commissies onderling en tussen de werkgroepen/commissies en het bestuur.

Om beter inhoud te geven aan de doelstelling van de vereniging en dan met name aan 'het stimuleren van het behoud van monumenten in Zoetermeer' is het bestuur voornemens een Werkgroep Cultureel Erfgoed Zoetermeer in het leven te roepen.

Voorts overweegt het bestuur voor het uitgeven van publicaties door de vereniging/de werkgroepen een Commissie Publicaties of een Coördinator Historische Publicaties te benoemen.

3. Middelen

Op basis van de huidige situatie geeft de begroting de vereniging geen ruimte haar wens te realiseren de activiteiten te verdiepen en uit te breiden. Reden waarom in de beleidsperiode veel aandacht geschonken moet worden aan het verwerven van extra middelen.

- a. Acties om het al weer een aantal jaren vrij stabiele ledenaantal (tussen 1000 en 1100) te vergroten. Om de continuïteit (in de groei) van het ledenbestand zo veel mogelijk te garanderen zal het ledenwerkplan sterk gericht moeten zijn op "jongeren" en "middelbaren" (voortgezet onderwijs, maatschappelijke organisaties e.d.).
- b. Het uitbreiden van donaties, sponsorgeld/fondsenwerving behoeft een sterke stimulans, bij voorkeur structureel, maar ook het verkrijgen van financiële ondersteuning voor incidentele activiteiten zal veel aandacht krijgen.
- c. Uitbreiding van de groep vrijwilligers vergroot de mogelijkheden en de flexibiliteit van de vereniging.

4. Huisvesting

Al vele jaren is de vereniging gehuisvest in 't Oude Huis, Dorpsstraat 7 te Zoetermeer, een prachtig historisch pand met een goede, bij de vereniging passende uitstraling. De bekendheid van dit pand is evenwel direct verbonden aan het Stedsmuseum en de vraag rijst dan ook of het ten behoeve van de profilering van de vereniging gewenst is elders in de oude dorpskern een - zelfstandig - onderkomen te zoeken, een onderkomen met een eigen ingang en een eigen gezicht/etalage.

5. Publiciteit

't Seghen Waert

Er wordt naar een vorm gezocht die recht doet aan de wens een kwalitatief nog hoogwaardiger inhoud te verzorgen, waarbij de informatie over (bestuurs)activiteiten niet in het gedrang komt.

Hoewel de samenwerking met de lokale media goed is kan hierin altijd verbetering worden gebracht. Ook de contacten met de huidige adverteerders en sponsors van de vereniging kunnen worden verdiept/geïntensiveerd.

In het kader van een nadrukkelijke profilering van de vereniging zal een publiciteitsplan worden gemaakt waarvan deze aspecten onderdeel uitmaken en waarin acties worden weergegeven om te komen tot een zoveel mogelijk structurele samenwerking met bijvoorbeeld

- a. de boekhandels in Zoetermeer
- b. ondernemend Zoetermeer
- c. fondsen die zich richten op/zich bezighouden met de activiteiten van de vereniging
- d. (belangen)organisaties

6. *Collectie*

Bij de afsplitsing van het Stadsmuseum zijn in de samenwerkingsovereenkomst afspraken vastgelegd over de collectie. Ondanks aandringen vanuit het bestuur wordt een aantal afspraken door het Stadsmuseum nog onvoldoende nagekomen.

Beheer / beschrijving

Hieronder zijn uitsluitend de punten opgesomd die extra aandacht vragen.

- a. Boeken en tijdschriften zijn beschreven. Er ontbreekt nog een trefwoordenregister.
- b. Het digitaliseren van de foto's behoort tot het wensenpakket.
- c. Er is een grote, nog niet beschreven, (land)kaartenverzameling.
- d. Documentatie en knipsels behoeven nog vastlegging.
- e. De gegevens van de familielidbssiers zijn geautomatiseerd opgeslagen en de dossiers worden bewaard in het archief. De capaciteit is evenwel te gering en behoeft uitbreiding.
- f. Documentatie van de archeologische voorwerpen moet in kopie aan de provincie worden overgedragen. De daarbij behorende foto's zouden gedigitaliseerd moeten kunnen worden, waarvoor apparatuur (digitale camera en CD-brander) nodig is. Deze apparatuur kan ook worden ingezet voor het digitaliseren van het fotoarchief.

Uit deze opsomming blijkt dat er nog veel te doen is. Het betreft werkzaamheden waarvoor heel goed vrijwilligers ingeschakeld zouden kunnen worden.

7. *Automatisering*

Voor een gefundeerde besluitvorming over benodigde aan te schaffen hard- en software is een goede inventarisatie van de wensen van de gebruikers noodzakelijk om op basis van dat wensenpakket - met het gegeven van de beperkte (financiële) middelen van de vereniging - een deskundig advies te laten uitbrengen.

Een Internet-site kan door vrijwilligers worden gebouwd en onderhouden. Voor deze voorziening is een geschikte computer aanwezig en de realisering ervan is niet afhankelijk van het besluit over de invulling van het computerbestand en -netwerk.

Het bestuur, maart 2000

Balans op 31 december 1999

Activa		Passiva:	
Postbank	14.085	Crediteuren	4.017
Roparco	60.150	Fonds Molen 'De Hoop'	42.308
Kasgeld	157	Fonds Stratenboek	2.691
Debiteuren	15.819	Boekenfonds	9.613
		Sub. Gemeente Jubileum	9.950
		Sub. Gem. Dorpsbeschrijving	3.000
		Reserveringen:	
		A.W.Z.	5.580
		G.W.Z.	2.078
		I.S.V.	1.151
		Algemeen	3.971
		Grasmachine	2.381
		Negatief resultaat 1999	-1.942
		Vermogen 1-1-'99	5.413
	<hr/>		<hr/>
	90.211		90.211

Resultaatrekening 1999

Baten	Reëel'99	Begr.'99
Contributies	24.823	25.500
Donaties algemeen	4.350	3.300
A.W.Z.	2.248	2.500
G.W.Z.	1.161	1.000
I.S.V.	904	800
Sponsors/Advertenties	3.931	3.800
Onderhoud tuin	1.500	1.500
Rente	626	1.000
Verkoop foto's/kopieën	1.261	-----
Sub. Gem. Zoetermeer	22.132	21.500
Idem ten behoeve van A.W.Z.	4.966	-----
Donatie Gem./Voorhoeve AWZ	1.500	-----
Negatief saldo	1.942	-----
Totaal baten	71.344	60.400

Lasten

Huisvesting:

huur	22.832	24.350
energie/water	1.432	4.250
zakelijke lasten	756	800
onderhoud tuin	1.532	1.500
schoonmaakkosten	483	1.800
onderhoud gebouw	571	100
leges gebruiksvergunning	395	----
totaal Huisvesting	28.001	32.800

Organisatiekosten:

bureaunkosten	3.270	3.000
promotie/reclamekosten	218	1.000
verenigingsblad	12.576	12.000
lidmaatschappen	189	350
kopieerapparatuur	1.867	----
zaalhuur	360	----
advocaatkosten	2.468	----
afschrijvingen	1.458	1.000
totaal Organisatiekosten	18.780	16.075

Uitvoeringskosten:

A.W.Z.	4.738	2.500
G.W.Z.	2.690	1.500
I.S.V.	824	525
collectie	1.339	1.000
activiteiten/jubileum	2.908	2.675
medewerkers	1.442	1.550
AWZ uitgaven sub. gemeente	3.717	----
AWZ computer sub. gemeente	1.250	----
museum, tentoonstelling	1.000	475
onderh. machines, kopieerappar.	----	500
totaal Uitvoeringskosten	19.908	10.250

Totaal lasten 71.344 60.400

Zoetermeer, 23 maart 2000
was getekend H.B. Huurman, penningmeester

De adverteerders en de hierna genoemde bedrijven maken het met hun financiële steun mede mogelijk dit blad uit te geven.

Van As Makelaardij bv

Eerste Stationsstraat 61, tel. 079-316 44 45

'De Gulle Bottelier' Boonekamp

Dorpsstraat 130, tel. 079-316 38 02

Bouwmarkt De Bouwhof

Edisonstraat 88, tel. 079-331 07 00

Cameraat IJzerwaren

Eerste Stationsstraat 48, tel. 079-316 37 31

Carrosseriefabriek Joost Lambooy bv

Koperstraat 40, tel. 079-363 44 44

Het Fluitschip historisch onderzoeks-
en adviesbureau, tel. (079) 316 78 46

Henneken Radio en TV

Den Hoom 7, tel. 079-316 24 90

Linthout Foto Video

Dorpsstraat 68, tel. 079-316 30 84

Van Oosterom Schoen en Mode

Dorpsstraat 107, tel. 079-316 30 29

Roos Kantoorboekhandel

Dorpsstraat 155, tel. 079-316 35 80

Rooskleurig

Dorpsstraat 165, tel. 079-316 60 09

Rové Verlichting

Dorpsstraat hoek 1e Stationsstraat,
tel. 079-316 64 88

Schoenen Van Veen

Dorpsstraat 83, tel. 079-316 31 65

Slagerij Vollebregt

Dorpsstraat 127, tel. 079-316 35 25

Personenvervoer Van der Slik

Blauwroodlaan 296, tel. 361 61 61

Veenstra Promenade Juwelier

Promenade 254, tel. 079-341 14 96

Verlaan Verfspecialzaak

Vlamingstraat 5, tel. 079-316 34 76

Van Waaij Wonen

Coppeliaschouw 30, tel. 079-343 53 30

van Brero *makelaardij*

Uw woning verkopen?

• Marsha Jonkhoff • Lex van Brero • Marga v. Veen • Karin van der Wees • Michel Breugem •

Wij zorgen ervoor!

*Gratis waardebeoordeling aan huis
door beëdigd makelaar-taxateur-lid NVM*
079 - 316 00 61

Informatie:
Dorpstraat 14
hoek Nicolaasplein
2712 AK Zoetermeer
Tel: 079 - 3160061
Fax 079 - 3160026

Het avontuur begint bij Dump van Herwijnen

Voor alles wat met avontuur te maken heeft
moet je bij Van Herwijnen zijn.
Dus kom naar de Dorpsstraat 66
voor een complete uitrusting!
Zowel voor jouw actieve hobby
of jouw actieve vakantie!

Een compleet assortiment

Aantrekkelijk geprijsd

**Ook voor campingsport,
messen, overlevingssets...**

tenten
dartsport
klimsport
schietsport
vrijtijdsleding
kampeerartikelen
camping-gaz dealer
berg/wandelschoenen

dump
van Herwijnen
SINDS 1891

Dorpsstraat 66 Zoetermeer. Telefoon 079 - 3163551